

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра міжнародної економіки

УДК 330.322:338.48

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ

_____ Світлана ГУТКЕВИЧ

«__» _____ 2022 р.

«__» _____ 2022 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

за освітньо-професійною програмою «Міжнародна
економіка» зі спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»

на тему: «Інвестиційна привабливість туристичної галузі
економіки»

Виконав

здобувач 4 курсу, групи МЕ 4-6а

Коба Ольга Олексіївна

Керівник д.е.н., проф. _____

Гуткевич Світлана Олександрівна

Рецензент _____

Я, як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра міжнародної економіки

Кафедра міжнародної економіки

Освітній ступінь - бакалавр

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри_____

«__» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Коби Ольги Олексіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

«Інвестиційна привабливість туристичної галузі економіки»

керівник роботи

Гуткевич Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Тема затверджена наказом по інституту « 80-кc » від 31.01. 2022 року

2. Строк подання здобувачем освіти роботи 10.06.2022

3. Інформаційна база

нормативно - правові акти, навчальні підручники, навчальні посібники,
монографії, наукові статті, данні Держстату України, електронні ресурси.

4. Зміст основних положень роботи

В розділі 1 розкрито теоретичні основи інвестування в туристичну галузь

В розділі 2 розкрито напрями розвитку туризму, як привабливої галузі економіки

5. Дата видачі завдання_ 01.09.2021

6. Календарний план виконання дипломної роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Підготовка I-го розділу	24.02.2022	Виконано
Підготовка II-го розділу	18.04.2022	Виконано
Завершення написання роботи	27-29.04.2022	Виконано
Передзахист кваліфікаційних робіт	16-17.05.2022	Виконано
Здача готової роботи	10.06.2022	Виконано

Здобувач _____ / Коба О.О /
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ / Гуткевич С.О /
(підпис) (прізвище та ініціали)

ABSTRACT
to bachelor's degree work on the topic:
«Investment attractiveness of the tourism industry»

The **bachelor** 's work consists of an introduction, two sections, conclusions, a list of sources used. The work contains 4 tables, 10 figures, the number of sources used - 72.

Keywords: investments, investment activity, efficiency, tourism, tourists, development of tourism industry, attractive branch of economy, types of tourism, international experience.

The actuality of the paper.

The purpose and objectives. The purpose of the bachelor's thesis is the general theoretical foundations of investment activities and the definition of tourism as an attractive sector of the economy.

The main tasks of the bachelor's degree work:

- the essence of investments and investing is determined
- given types of investments
- methods and indicators for assessing the effectiveness of investment activities are given
- the attractiveness and priority of branches of the national economy are analyzed
- identified areas of tourism development as an attractive sector of the economy
- given tourism as an investment-attractive sector of the economy
- identified the main directions of tourism development
- international experience as a direction of tourism development is considered

The subject of the work is the investment attractiveness of the tourism industry

The object of work is tourism as a branch of the national economy

Methods of analysis. In the analysis of the investment attractiveness of the tourism industry was used monograph; statistical methods: tabular, graphical, time

series, comparison method; abstract-logical methods.

Structure of the paper.

In the introduction defines the subject, object, purpose of the bachelor's thesis, gives the tasks that were set to achieve this goal, defines the scope and structure of the work, provides information base and methods of analysis that were used to reveal the topic of the bachelor's thesis.

In the first chapter, which named "Theoretical fundamentals of investment", consists of three sections, entitled: "The essence of investment and investing. Types of investments ", " Estimation of efficiency of investment activity ", " Attractiveness and priority of branches of economy ".

In the first sub-paragraph the essence of investment and investing. Investments, according to the Law of Ukraine "On Investment Activity" - is an investment in the object, with a profit or social effect. Investment activity is a set of actions of legal entities to realize investments.

In the second section it is determined that efficiency is affected by the main economic indicator - profit.

The third sub-paragraph defines the main goal of the investment process - to invest in the most attractive and best objects to maintain maximum profits or achieve social benefits. To do this, it is necessary to create conditions for the development of not only tourism but also any industry.

In the second chapter, which named "Directions of tourism development as an attractive industry", it consists of three subsections entitled "Tourism as an investment-attractive sector of the economy", "Main directions of tourism development", "International experience as a direction of tourism development".

The first sub-paragraph defines that tourism is an attractive sector of the economy. and provides a set of conditions, resources and measures necessary for the investment process.

The second sub-paragraph analyzes the main directions of tourism development, and the development of the tourism industry has a double impact on the economy of

regions and the state as a whole. It is determined that Ukraine has developed more alternative areas of tourism, such as the unique green tourism, which is gaining popularity.

The third sub-paragraph considers international experience and on the basis of analysis of tourism development in countries such as Poland, France, Italy, Great Britain, Hungary and others. It is determined that there are four models of state regulation of tourism development, among which the third model is used in Ukraine. Such a model is typical of countries during the crisis in the tourism industry or the transition period in the economy, when the situation requires the use of certain administrative regulatory mechanisms. In the future, as the situation in Ukraine's economy improves, it will be changed to a mixed model.

In the conclusion summarized the results of the qualification work, determined what investments are, how they are classified, considered how the assessment of efficiency affects investment activity. Conclusions are given about tourism as an investment-attractive sector of the economy and what international experience Ukraine should adopt in order to become attractive for tourism.

РЕФЕРАТ
до кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
«Інвестиційна привабливість туристичної галузі економіки»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Робота містить 4 таблиць, 10 рисунків, кількість використаних джерел - 72.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, ефективність, туризм, туристи, розвиток туристичної галузі, приваблива галузь економіки, види туризму, міжнародний досвід.

Мета і завдання роботи. Метою бакалаврської роботи є узагальнення теоретичних основ інвестиційної діяльності та визначення туризму, як привабливої галузі економіки.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- визначено сутність інвестицій та інвестування
- дано види інвестицій
- дано методи та показники оцінки ефективності інвестиційної діяльності
- проаналізовані привабливість та пріоритетність галузей національної економіки
- визначено напрямки розвитку туризму, як привабливої галузі економіки
- дано туризм, як інвестиційно привабливої галузі економіки
- визначені основні напрямки розвитку туризму
- розглянуто міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму

Предметом роботи є інвестиційна привабливість туристичної галузі економіки

Об'єкт роботи - туризм, як галузь національної економіки

Методи аналізу. При проведенні аналізу інвестиційної привабливості туристичної галузі економіки було використано монографічний; статистичний методи: табличний, графічний, рядів динаміки, метод порівняння; абстрактно-логічний методи.

Наукові результати. Основні положення та результати викладено в наукових виданнях та доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах: «Актуальні проблеми: студент в системі сучасної освіти»(2020, НУХТ); «Проблеми формування продовольчих систем» (2021, НУХТ); "Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті"(2022, НУХТ); «Економіка зарубіжних країн: проблеми та пріоритети» (2020, НУХТ); «Сучасні тенденції розвитку економіки»(2019,НУХТ); « Привабливість та пріоритетність інвестування галузей економіки» (2018, НУХТ).

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ	6
1.1 Сутність інвестицій . Види інвестиції.....	6
1.2 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності	10
1.3 Привабливість та пріоритетність галузей економіки.....	13
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ, ЯК ПРИВАБЛИВОЇ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ.....	19
2.1 Туризм, як інвестиційно приваблива галузь економіки	19
2.2 Основні напрямки розвитку туризму	25
2.3 Міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму.....	39
Висновки до розділу 2.....	45
ВИСНОВКИ.....	47
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. Туристична галузь економіки, яка відноситься до сфери послуг, є привабливою галуззю як для українських, так і для зарубіжних інвесторів. Інвестор, згідно закону «Про інвестиційну діяльність», є суб'єктом інвестування, може бути або фізичною або юридичною особою. Туризм є привабливою, пріоритетною, прибутковою та найбільш конкуренто-спроможною галуззю. Згідно з законом «Про туризм», туризм- це виїзд особи за межі проживання, мета туристичної діяльності пов'язана з отриманням економічного та соціального ефектів.

Туризм - це пріоритетна та приваблива галузь, яка направлена на отримання соціального та економічного ефекту, а економічний ефект характеризується показником прибутку. В сучасних умовах якість надання туристичних послуг залежить від досягнення економічного ефекту. Галузь туризму сприяє підвищенню рівня зайнятості населення, міжнародному співробітництву і залученню туристів до пізнання багатой природної та історико-культурної спадщини краю, збереженню екологічної рівноваги.

Наша країна є привабливою та пріоритетною, так як має багаті історичні святині, привабливі природно - кліматичні умови, достатньо розвинену інфраструктуру. Є різні види туризму, що роблять цю галузь інвестиційно привабливою - гастрономічний туризм, діловий та науковий, культурно - пізнавальний, медичний туризм, релігійний, зелений та агротуризм, спортивний туризм. Кожен з видів туризму є привабливим для людей не тільки в межах України, а і за кордоном.

Об'єкт кваліфікаційної роботи: туризм, як галузь національної економіки.

Предмет кваліфікаційної роботи: інвестиційна привабливість туристичної галузі економіки.

Метою роботи є узагальнення теоретичних основ інвестиційної діяльності та визначення туризму, як привабливої галузі економіки.

Для досягнення цієї мети під час виконання бакалаврської роботи були поставлені та вирішені наступні завдання :

- визначено сутність інвестицій;

- проаналізовано класифікацію інвестицій;
- визначено методи та показники оцінки ефективності інвестиційної діяльності;
- проаналізовані привабливість та пріоритетність галузей національної економіки;
- висвітлено туризм, як інвестиційно привабливої галузі економіки;
- визначені основні напрямки розвитку туризму;
- розглянуто міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму;

Методи аналізу : монографічний; статистичний: графічний, табличний, рядів динаміки; порівняльного аналізу, абстрактно -логічний.

Інформаційна база: нормативно – законодавча база, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, данні Держстату України, електронні ресурси.

Обсяг і структура роботи: бакалаврська робота виконана на 55 сторінок, використано 4 таблиці, 10 рисунків, використано 72 літературних джерела, 1 додаток; складається з вступу, двох частин, висновків до кожного розділу, і загальних висновків , додатків та переліку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ

1.1 Сутність інвестицій . Види інвестицій

Інвестиції, як економічна категорія характеризується, вкладенням капіталу в любій формі.

Нами визначено , що інвестиції представляють вкладення капіталу з метою збільшення його обсягів у майбутньому. Але головна умова - приріст капіталу повинен бути достатній, будучи винагородою за ризик який має бути не менше 30%., адже інвестиції завжди пов'язані з ризиком.

Як показав аналіз, збільшення прибутку - це основна ціль інвестицій, яка пов'язані з такими поняттями, які формують категорію інвестиції, схема надана на рисунку 1.1

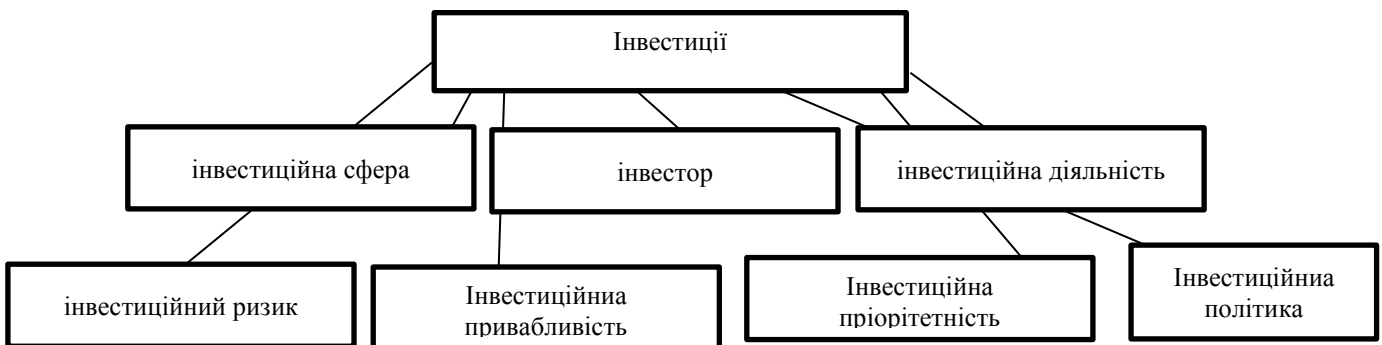

Рис 1.1 Схема понятійно-категоріального апарату інвестицій

Джерело: [12]

Економічна категорія «інвестиція» (to invest) перекладається, як вкладати, окутувати, яке в свою чергу, походить від латинського investio – вкладати [14].

Категорія інвестиції є широким, і тому, йому не можна дати єдине і вичерпне трактування. У різних сферах економічної науки і різних галузях практичної діяльності його зміст має свої особливості [34]. Наприклад американські вчені подають таке визначення категорії «інвестиції» (інвестиційні витрати): «це витрати на створення нових потужностей з виробництва машин, фінансування житлового, промислового або сільськогосподарського будівництва, а також запасів» [49].

Деякі вчені - економісти [34]. визначають сутність інвестицій на макро- і мікро рівнях. На макрорівні інвестиції це частина сукупних витрат які включають витрати на нові засоби виробництва , інвестицій в нове житло та приріст товарних запасів[34].

На макрорівні інвестиції є основою для розвитку національної економіки і є основою у фінансових інструментах для створення нового капіталу, збалансування попиту, доходу та споживання, забезпечення прибутку інвесторам та зміцнення економіки країни. На макрорівні інвестиції визначають, як процес створення нового капіталу [34].

Інвестиції відіграють важливу роль й на мікрорівні, на якому вони необхідні насамперед для досягнення таких цілей [34]:

- збільшення й розширення сфери діяльності;
- поліпшення якості продукції;
- зниження собівартості виробництва й реалізації продукції;
- модернізації та підвищення технічного рівня виробництва;
- підвищення екологічної безпеки;
- забезпечення конкурентоспроможності;

Ще є досить широке визначення категорії «інвестиція», під інвестиціями розуміє економічні ресурси, які спрямовані на [34] :

- розширення та модернізація виробництва;
- будівництво виробничих інфраструктур;
- створення запасів і резервів;
- створення соціальних інфраструктур;
- підготовку та перепідготовку персоналу;
- наукове обслуговування тощо .

Для забезпечення нормального розвитку галузей національної економіки та стабільного фінансового стану країни необхідні інвестиції.

Згідно закону України «Про інвестиційну діяльність» (1991р.): інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти,

цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери; рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності [22].

В законі визначені суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності. Так, суб'єктами є інвестор та інвестиційної діяльності, які можуть бути громадянами та юридичними особами країни та іноземних держав.

Об'єктами інвестиційної діяльності є будь-яке майно в тому числі основні засоби, і оборотні кошти, цінні папери цільові грошові вклади, , інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, майнові права тощо .

Джерелами інвестицій можуть: бути власні, позикові, залучені [14].

Інвестиції, як економічна категорія, відображають взаємозв'язок, пов'язаний з довгостроковим авансуванням грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, вкладених у підприємства, їх основним і оборотним капіталом, а також науково-технічним розвитком, підвищенням якості виробничої бази та розвитку виробництва нових видів продукції від моменту випередження до фактичного відшкодування та прибутку чи соціального ефекту [14].

Аналіз показав, що інвестиції, згідно з українським законодавством, існують в грошовій (грошові засоби цільові банківські вклади, паї та цінні папери), матеріальній (рухоме й нерухоме майно) формах, у формі майнових прав та інших цінностей. Останні групуються за напрямками: у формі інтелектуальних прав (авторське право, “ноу-хау”, інші), у формі прав користування природними ресурсами (землею, іншими ресурсами) [14].

Інвестиційний процес здійснюється за допомогою визначених видів інвестицій. З метою прийняття рішень щодо підвищення ефективності інвестицій для обліку і аналізу необхідна їх обґрунтована класифікація, яка пов'язана з функціями інвестицій

(рис 1.2). Використання класифікації інвестицій дозволяє більш ефективно керувати інвестиційним процесом.

На рис 1.2 показано групувальні ознаки інвестування. Використання класифікації інвестицій дозволяє отримувати інформацію для більш ефективного керування інвестиційним процесом.

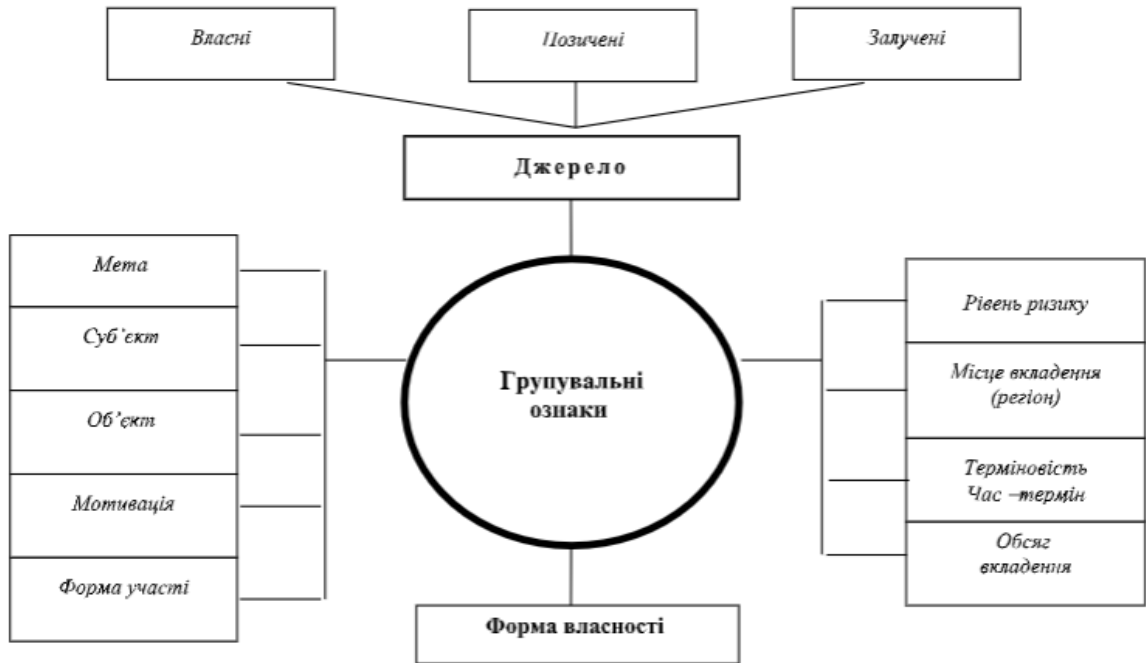

Рис. 1.2 Схема основних групувальних ознак класифікації інвестицій

Джерело: [14].

Таким чином інвестування- це процес вкладення інвестиційних ресурсів з метою досягнення економічного або соціального ефекту.

В основі інвестиційної діяльності є вирішення таких важливих завдань, як:

- досягнення високих темпів економічного розвитку підприємства;
- максимізація доходів (прибутків) від інвестиційної діяльності;
- мінімізація інвестиційних ризиків;
- забезпечення фінансової стійкості.

таким чином сутність інвестицій , як показав аналіз визначається вкладенням капіталу у будь-якій формі.

1.2 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності

Ефективність інвестиційної діяльності визначається методами та показниками, які характеризують розвиток галузей економіки в тому числі і туризму.

Аналіз показав що, економічна категорія “ефективність” - це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначається як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат [39].

Ефективне управління інвестиціями передбачає використання фінансового аналізу компанії, який повинен допомогти суб’єкту управління отримати необхідну інформацію про інвестиційну діяльність з метою оцінки її доцільності та ефективності є пріоритетною ціллю інвестиційної діяльності є задоволення інтересів учасників повною мірою, тому якісна характеристика ефективності інвестування полягає в отриманні найбільшого рівня ефективності. З точки зору кількісної визначеності трактування ефективності інвестиційної діяльності розглядається через дію специфічного закону підвищення ефективності виробництва, в основі якого лежать певні соціально-економічні умови, під час зміни яких модифікується або припиняється його дія. Згідно з цим законом, максимальний результат господарювання повинен бути досягнутий з мінімальною величиною ресурсів, що використовуються. Комплексне відображення кінцевих результатів використання засобів виробництва та робочої сили за певний проміжок часу характеризує категорію ефективності виробництва. Тоді формалізована статична модель визначення ефективності інвестиційної діяльності співпадає з визначенням ефективності виробництва [35]:

$$\text{Ефективність} = \frac{P}{B} \quad (1.1)$$

де P – результат інвестиційної діяльності промислового підприємства, грн.;

B – витрати, грн.

У цій моделі чисельник відображає рівень результатів інвестиційної діяльності підприємства, а знаменник – витрати, що зумовлюють появу результату за відповідний період часу. При цьому діяльність визнається ефективною, якщо відношення результатів цієї діяльності до витрат на її здійснення більше одиниці [35].

В практиці оцінювання ефективності інвестиційної діяльності здійснюється вітчизняними підприємствами, домінують запозичені іноземні методики, більш-менш адаптовані до умов товаровиробництва. В основі оцінки ефективності, нами визначено такі підходи, як традиційний метод та метод власного капіталу (рис 1.3)

Рис. 1.3 Підходи до оцінки ефективності інвестицій

Джерело: [56]

Оцінювання інвестицій за рахунок показників ефективності розраховується за такими показниками [24]:

- розрахунок чистої теперішньої вартості (Net Present Value – NPV), що заснований на порівнянні доходу від інвестиції в майбутньому, із тим, що вкладено в теперішній час. Чиста теперішня вартість представляє собою різницю між теперішньою, дисконтованою на основі розрахункової ставки відсотка, вартістю надходжень від інвестицій та величиною початкових інвестиційних витрат (1.2):

$$NPV = \sum_{i=0}^n CF_t \times \frac{1}{(1+r)^2} - \sum_{i=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+r)^t} \quad (1.2)$$

де CF_t – чистий грошовий потік за період t , гр. од.;

r – норма дисконтування, яка враховує зміну вартості грошей в часі, частка від одиниці;

n – термін реалізації проекту, роки;

Inv_t – інвестиції за період t , грн.

- термін окупності (PP) – це період часу, який показує через який час вкладені інвестиції повернуться до інвестора (1.3) :

$$PP = \sum_{t=l}^n CF_t \geq l_o \quad (1.3)$$

де PP – термін окупності інвестицій;

l_o – величина вихідних інвестицій;

дохід від реалізації інвестицій в t -ий рік.

n -кількість років життя проекту.

- індекс прибутковості (Profitabile Index – PI) безпосередньо пов'язаний з чистою теперішньою вартістю і визначається як відношення дисконтованої вартості грошових потоків до первинних інвестицій (1.3) :

$$PI = \frac{\frac{CF_t}{(1+r)^t}}{\frac{Inv_t}{(1+r)^t}} \quad (1.4)$$

- внутрішня норма прибутковості (Internal rate of return – IRR) – це ставка дисконтування, за якої дисконтовані надходження грошових коштів проекту дорівнюють дисконтованим грошовим видаткам проекту (1.4) :

$$\sum_{i=0}^n CF_1 \times \frac{1}{(1+IRR)^t} - \sum_{i=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+IRR)^t} \quad (1.5)$$

$IRR=i$, при якій $NPV=0$

Система показників ефективності діяльності включає декілька груп:

- узагальнюючі показники ефективності діяльності - рівень задоволення потреб ринку, надання послуг на одиницю витрат ресурсів, прибуток на одиницю загальних витрат, витрати на одиницю послуг, рентабельність продукту чи надання послуг, частка приросту послуг за рахунок інтенсифікації діяльності;

- показники ефективності використання праці (персоналу) - темпи зростання продуктивності праці, частка приросту продукції за рахунок зростання продуктивності праці, коефіцієнт використання корисного фонду робочого часу, трудомісткість, зарплатомісткість одиниці продукту (послуги);
- показники ефективності використання фінансових коштів - оборотність коштів, рентабельність оборотних коштів, рентабельність інвестицій, термін окупності вкладених інвестицій [57].

Активне використання цих джерел для підвищення ефективності діяльності передбачає здійснення комплексу заходів, зміст яких характеризує основні напрями розвитку та вдосконалення комерційної діяльності. Напрямами є: прискорення науково-технічного та організаційного прогресу, удосконалення виробничої структури, підвищення якості та конкурентоспроможності туристичних продуктів і послуг, розвиток та вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності [57].

На основі аналізу нами було визначено, що інвестиції розраховуються за рахунок основних показників ефективності. Розрахунок ефективності інвестицій допоможе забезпечити розвиток не тільки туристичній, а й будь-якій галузі національної економіки.

Оцінка ефективності визначається рядом методів та показників, які дають можливість визначити їх ефективність .

1.3 Привабливість та пріоритетність галузей економіки

Для економічного розвитку галузей економіки необхідно збільшити інвестиційний об'єм, проте для цього , галузь економіки повинна відповідати ряду характеристик, тобто бути інвестиційно привабливою і пріоритетною.

Пріоритетність об'єктів інвестування формується на основі визначення привабливості об'єкта, на основі розрахунків і показників ефективності та оцінки інвестування найбільш привабливих галузей.

Пріоритет, як економічна категорія позначає переважне, головне за часом значення, положення, право. В інвестиційному процесі важливо правильно визначити

пріоритетність і привабливість об'єктів інвестування, бо інвестиційна привабливість є головним параметром, що визначає вибір пріоритетів інвестиційної діяльності[56].

В економічній літературі є багато авторів і багато інформації щодо тлумачення інвестиційної привабливості, але, проаналізувавши всі трактування, можна визначити, що існує два основних підходи, які дозволяють більш точно сформулювати поняття інвестиційної діяльності :

- 1-й підхід — це трактування інвестиційної привабливості як інтегральної характеристики окремих галузей з певними особливостями;
- 2-й підхід — як сукупність певного набору характеристик [48].

Різні вчені та науковці трактують поняття інвестиційна привабливість за цими двома підходами але в загальному інвестиційна привабливість це - це результат узгодження інтересів інвестора щодо конкретної галузі [48].

Формування інвестиційної привабливості залежить від впливу таких чинників[8]:

- загальних (що характеризують інвестиційний клімат): політичної і фінансової стабільності, правового захисту інвестора, розвитку інфраструктури, ринкових відносин, рівня ризиків, питомої ваги державного сектору;
- галузевих (за видами економічної діяльності), вони визначають рівень капіталомісткості, оборотності і віддачі засобів, що було вкладено у визначений вид діяльності;
- територіальних, що характеризують наявність сировини, робочої сили, транспортного сполучення, ринки збуту, клімат, природно-економічні умови виробництва тощо;
- індивідуальних: рейтингової оцінки, місця розташування, земельної площі, наявності виробничих потужностей, показників балансу суб'єкта (прибутковість, ліквідність, стабільність), оцінки ризиків та ін [8].

Оцінка інвестиційної привабливості повинна здійснюватися комплексно шляхом співставлення аналітичних та прогнозних показників, що дасть змогу інвестору приймати рішення щодо доцільності вкладення капіталу [59].

Інвестиційна привабливість оцінюється під час розробки інвестиційної стратегії

- це інтегральна характеристика з позиції перспективності створення інвестиційного клімату, достатнього рівня розвитку ринкової та соціальної інфраструктур, реальних можливостей отримання інвестиційних ресурсів та реалізації інших факторів, які суттєво впливають на формування прибутковості інвестицій і обмеження інвестиційних ризиків. Аналіз показав, що економічний характер привабливості об'єктів інвестування зумовлений системою критеріїв їх привабливості. Насамперед критерії інвестиційної привабливості пов'язані з достатністю економічного обґрунтування її етапів. Відповідно до критеріїв привабливості та пріоритетності виділяють наступні галузі економіки України[9]:

- стратегічні галузі, що забезпечують життєдіяльність держави: енергетика, галузі АПК, транспорт, машинобудування;
- пріоритетні галузі економіки: сільське господарство, харчова промисловість, торгівля, освіта, охорона здоров'я;
- галузі інфраструктури – соціальна інфраструктура, туризм і т.д

Привабливість інвестицій є основним параметром, що визначає вибір орієнтирів та пріоритетів інвестиційної діяльності.

Для інвесторів пріоритетними є ті об'єкти (регіони, галузі, підприємства), що мають високий інноваційний потенціал і здатні дати приріст прибутку та підвищення рентабельності капіталу, який функціонує в процесі виробництва. Будь-який суб'єкт інвестиційної діяльності, вкладаючи капітал в певний об'єкт, ураховує свою ймовірну перспективу у вигляді економічного або соціального ефекту, фіксуючи співвідношення вкладень і очікуваних результатів. Рівень інвестиційної привабливості країни насамперед є цікавим для іноземних інвесторів, оскільки вони мають подолати бар'єри входу на ринок іншої держави [59].

Взаємозв'язок і взаємозалежність системи показників, що характеризують привабливість об'єктів інвестування (рис.1.4)

Разом із цим варто зазначити, що для інвесторів привабливість об'єктів інвестування є головним параметром під час визначення орієнтирів і пріоритетів.

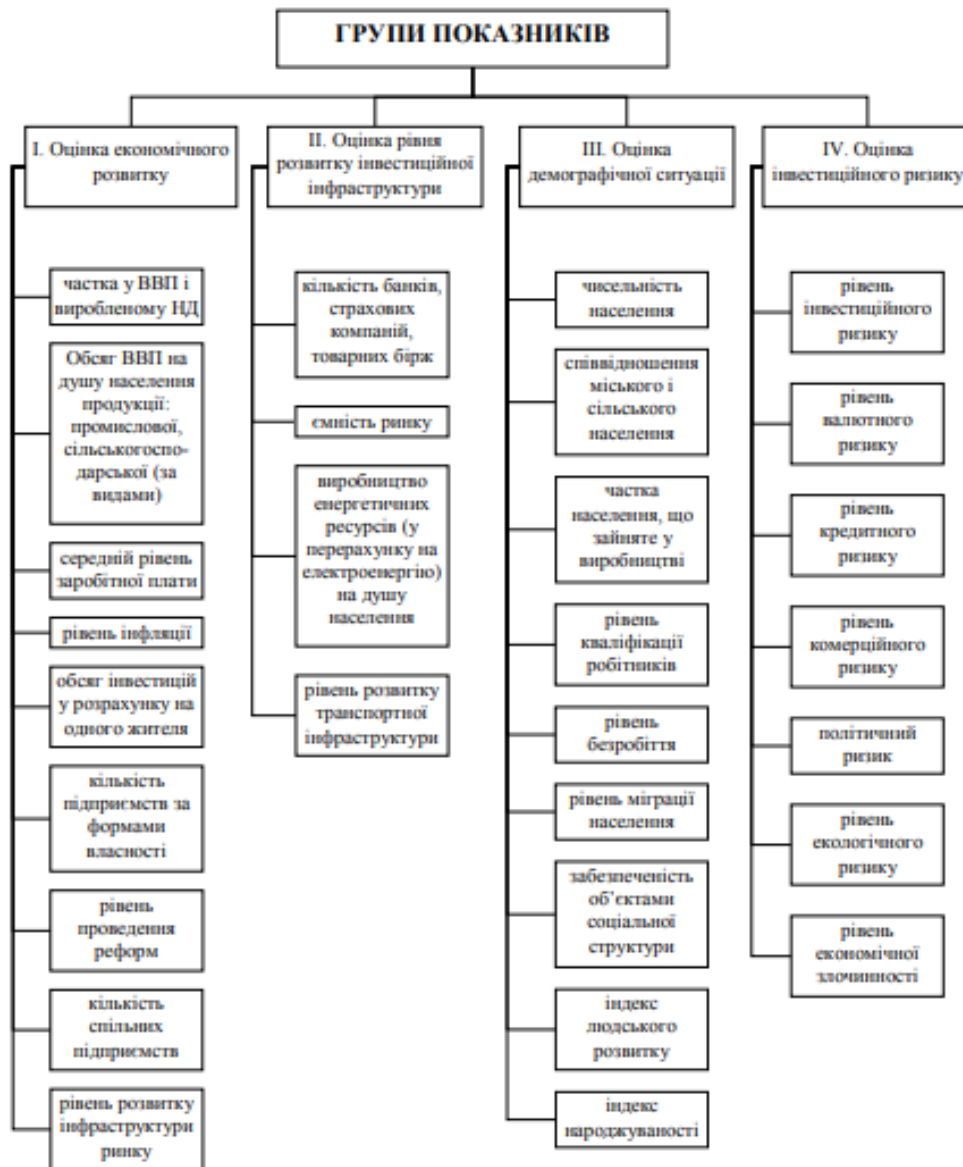

Рис. 1.4 Схема показників, що характеризують інвестиційну привабливість об'єктів

Джерело: [8].

На основі аналізу показників нами визначено такі групи як: оцінка загальноекономічного розвитку як першого показника, дається на основі вивчення потенційних потреб в обсягах інвестування, аналізу можливостей інвестування за рахунок джерел фінансування, сукупної ємності ринку. Другий показник, що характеризує розвиток інвестиційної інфраструктури, передбачає її аналіз для визначення можливості швидкої реалізації інвестиційних проектів на основі аналітичних показників. Під час оцінки демографічної ситуації (третя група показників) в регіоні вивчаються структура населення, демографічна ситуація,

зайнятість у виробництві, рівень використання кваліфікованої робочої сили і потенційний обсяг попиту населення на споживчі товари, послуги. Ухвалення рішення інвестором ґрунтується на оцінці інвестиційного ризику – четвертого показника. Оцінка рівня ризиків визначається на основі вивчення політичних, економічних, криміногенних, екологічних та інших умов здійснення інвестиційної діяльності. Кожен із наведених показників характеризує інвестиційну привабливість об'єктів інвестування[8].

Отже, пріоритетність визначається обсягами у виробництва, а інвестиційна привабливість може бути основою для пріоритетності прийняття рішення інвестором для вкладення капіталу. Ступінь інвестиційної привабливості є визначальною умовою інвестиційної діяльності, а отже, й ефективного соціально-економічного розвитку економіки держави загалом.

Висновки до розділу 1

На основі аналізу «Теоретичних основ інвестування» нами зроблено наступні висновки:

Інвестиції згідно з закону України «Про інвестиційну діяльність» – це вкладення в об'єкт, з метою отримання прибутку або соціального ефекту. Інвестиційна діяльність це сукупність дій юридичних осіб щодо реалізації інвестицій. В інвестиційному процесі для залучення інвестицій важливо правильно визначити суб'єкти інвестування які будуть мати економічний або соціальний ефект.

Ефективність визначається методами та показниками, які характеризують результативність. Основним економічним показником оцінки ефективності інвестицій є прибуток.

Пріоритет - це головне за часом значення, а інвестиційна привабливість є головним параметром, що визначає вибір пріоритетів інвестиційної діяльності. Головна мета інвестиційного процесу – це вкладення капіталу в найбільш привабливі та пріоритетні об'єкти для одержання максимального прибутку або досягнення соціального ефекту. Для цього потрібна оцінка ефективності аби створити

умови для розвитку не тільки туризму, а й будь-якої галузі. Об'єкт інвестування може бути привабливим але не завжди є пріоритетним для інвестицій мають бути дотримані ряд правил, але в першу чергу політико - економічна стабільність в країні.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ, ЯК ПРИВАБЛИВОЇ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

2.1 Туризм, як інвестиційно приваблива галузь економіки

Туризм є однією з сучасних галузей національної економіки, яка має соціально-економічне значення і пов'язана з наданням туристичних послуг, задоволенням потреб споживачів на туристичного ринку.

В Україні виділено три етапи в формуванні туристичного ринку. Перший охоплює 1991-1993 роки і пов'язаний з виникненням приватних туристичних підприємств і руйнуванням монополії держави на туристичні послуги. На другому етапі, з 1993 р. по 1995 р. на основі запозичення міжнародного досвіду починають формуватися методологічні, правові і організаційні принципи туристичної галузі. Початок третього етапу, що продовжується до теперішнього часу, ми пов'язуємо з прийняттям у вересні 1995 року Закону України «Про туризм» у першій редакції, який визначив основи туристичного ринку, певні критерії та вимоги до суб'єктів туристичної діяльності. [53]

Закон України “Про туризм” визначає, що поняття туризм - це тимчасовий виїзд осіб з постійного місця проживання з пізнавальною, оздоровчою, професійно - діловою, спортивною та з іншою метою на термін від 24 годин до одного року поспіль, без зайняття оплачуваної діяльності в місці тимчасового перебування[21].

Туристична привабливість – це наявність туристичних ресурсів, сучасної розвинутої матеріально-технічної бази туризму, доступної та достатньої інформації про регіон, які відповідають потребам туристів і забезпечують досягнення максимального соціально-економічного ефекту[27]. На інвестиційну привабливість туризму як галузі впливають такі компоненти туристичної привабливості (рис. 2.1)

Рис. 2.1 Компоненти туристичної привабливості

Джерело: [26].

На рисунку показано, що основними компонентами туристичної привабливості є туристичні ресурси та туристична інфраструктура, які тісно взаємопов'язані з інвестиційним забезпеченням, державним регулюванням, інформаційним забезпеченням.

У цілому на інвестиційну привабливість туризму впливає ряд чинників, серед яких вагомими є [49]:

- рівень соціально-економічного розвитку туристичної галузі;
- інвестиційна діяльність туристичної галузі;
- рівень розвитку туристичної галузі (забезпеченість туристичною інфраструктурою та туристичними ресурсами, динаміка потоків туристів тощо).

Розвиток туризму сприяє економічним вигодам на макро і мікрорівнях, так як стимулює розвиток інфраструктури - готелів ресторанів, підприємств торгівлі тощо, а це впливає на збільшення доходної частини бюджету за рахунок податків, що можуть прямими або непрямыми. А також розвиток туризму характеризується зростанням туристичних потоків до найрозвиненіших районів туризму, підвищується інтерес до нових і мало освоєних територій, незважаючи на високі транспортні витрати і дещо обмежені можливості туристичного сервісу [29].

Соціальне значення туризму полягає в тому, що він сприяє підвищенню рівня зайнятості населення, рівня освіти, підготовки спеціалістів для отримання кваліфікованих знань у даній галузі, вдосконаленню системи медичного обслуговування населення, впровадженню нових засобів поширення інформації, вивченню історії і культури, розвитку територій та інших галузей економіки [11].

Інвестиції в туристичну галузь є важливою умовою розвитку туристичних ринків, розширення їх потужностей і розмірів, підвищення якості послуг, що надаються. За останні роки туризм став однією з провідних галузей світової економіки, необхідно вивчати фактори його розвитку, що впливають на його інвестиційну привабливість.

Інвестиційна привабливість туризму – це сукупність мікро- та макро- факторів, що формують загальне уявлення потенційного інвестора про стан та рівень розвитку туристичної галузі в певній країні і надають йому можливість визначити наскільки досліджувана країна може бути привабливою та вигідною для інвестування цієї галузі [33].

Привабливість інвестицій формується під впливом факторів на національному та регіональному рівнях. Фактори на національному рівні характеризують інвестиційне середовище країни в цілому, а регіональні – характерні для конкретного міста чи регіону. У свою чергу, серед цих факторів є позитивні і негативні. Географічне положення, трудові ресурси, природні ресурси є позитивними регіональними факторами, які суттєво впливають на інвестиційну привабливість регіону. Несприятливий клімат і корупція є негативними регіональними факторами, які завдають шкоди інвестиційному середовищу країни [47].

Факторами які впливають на підвищення інвестиційної привабливості, є спеціальні заходи із залучення інвесторів на державному рівні та процес євроінтеграції [31].

Є ряд факторів які знижують інвестиційну привабливість країни, як і політичного, і економічного а саме: інфляція; обмежена зацікавленість потенційних інвесторів; істотне податкове навантаження. Таким чином, на інвестиційне забезпечення туризму впливають такі системи факторів (рис. 2.2)

Рис. 2.2 Схема факторів впливу на інвестиційну привабливість туристичної галузі країни

Джерело:[31]

На основі аналізу визначено, що перспективним вважається також інвестування промислового туризму та його інфраструктури. Його можна використовувати для організації та проведення екскурсій по об'єктах, у т.ч. для здійснення цільової патріотичної та іміджевої політики, популяризації конкурентоспроможних торговельних марок на міжнародних ринках. У кожному туристичному регіоні діє низка факторів(табл1.2), частина з яких є загальними для всіх регіонів, а частина має регіональні властивості та особливу територіальну специфіку[4]

Таблиця 1.2

Фактори впливу на інвестиційну привабливість об'єктів туристичної галузі

Стимулюючі фактори	Стримуючі фактори
Достатньо тривалий період експлуатації	Як правило, необхідне створення об'єкта з «нуля» або значна реконструкція
Швидка окупність об'єктів (за виключенням крупних проектів)	Доходність від вкладів в туризм нижче, ніж в інші галузі економіки (нерухомість і т. д.)
Низький поріг входу на ринок (не вимагає значного обсягу інвестицій)	Необхідність залучення значного обсягу коштів на розвиток інфраструктури

Продовження таблиці 2.1

Наявність можливостей для розширення підприємства у випадку успішної його роботи	Складність реєстрації об'єктів нерухомості, необхідність значної кількості різних погоджень, бюрократичні бар'єри
Сприяння державних, регіональних і місцевих органів влади	Недостатнє податкове стимулювання інвестиційних проектів в туристичній сфері
Унікальність багатьох туристичних об'єктів	Залежність від зниження турпотoku внаслідок політичних ризиків, змін законодавства, зростання тарифів на монополістичних ринках (підвищення вартості квитків на залізний транспорт і авіасполучення, цін на енергоносії)

Джерело: [узагальнено за 4, 54, 56]

Не зважаючи на стримуючі фактори розвитку туризму, подорожуючих в Україну ставало з кожним роком все більше.

До чинників, які спричинили динамічний розвиток світового туризму та сприяли формуванню позитивного інвестиційного клімату, можна віднести:

- зростання доходів населення;
- розвиток інформаційних технологій та сучасних засобів комунікації;
- зменшення середньої тривалості робочого часу та збільшення вільного часу;
- розвиток транспорту, транспортних мереж та інфраструктури;
- вагомі зрушення у структурі матеріальних і духовних цінностей [37].

До чинників, які гальмують розвиток туристичної галузі в Україні та зменшують рівень інвестиційної привабливості, можна віднести наступні[38]:

- події в Україні 2013-2014 років, які суттєво змінили національну економічну ситуацію. Проблеми в АР Крим та на сході України (поруч зі всеосяжною економічною кризою) стали визначальним фактором дестабілізації всієї економічної системи України, трансформації її зовнішньоекономічної діяльності. Можна з упевненістю сказати, що ці події стали вагомим чинником

значного посилення негативних тенденцій у динаміці в'їзного туризму; зниження рівня життя населення України також негативно вплинуло і на виїзні туристичні потоки і внутрішній туризм, а також значно зменшились інвестиційні надходження в туристичну сферу України;

- відсутність скоординованої висококваліфікованої та ефективної системи дій з виведенням національного туристичного продукту України на світовий ринок, а тому відсутність інвестування туристичних проєктів та національних туристичних продуктів через їх безперспективність;
- відсутність сформованої політики сталого розвитку туризму в Україні. У зв'язку з цим існує необхідність розробки концепції сталого розвитку туризму в Україні, головною метою якої має стати забезпечення постійного розвитку туристичної діяльності з метою повного задоволення потреб туристів та підвищення ефективності соціально-економічного розвитку регіону на основі ефективного управління усіма елементами туристичної діяльності та її інфраструктури з метою залучення інвестицій;
- недостатній рівень розвитку об'єктів туристичної інфраструктури, їх невідповідність світовим стандартам. Туристичний сервіс формувався ще за радянських часів, який був зорієнтований на невибагливого туриста. Саме через це серед об'єктів інфраструктури переважали досить великі туристичні комплекси зі значною кількістю місць, низьким рівнем комфорту та низькою якістю надання туристичних послуг. Також доцільно відзначити незадовільний стан доріг автомобільного сполучення;
- доволі низький рівень якості обслуговування клієнтів, що зумовлено загальною кваліфікацією обслуговуючого персоналу та низьким рівнем культури менеджменту туристичної галузі [38].

Нами визначено формування певних напрямків розвитку туризму в Україні[26]:

- поживлення туристичної активності чергується із спадами, відтворюючи в цих коливаннях не лише стан внутрішнього ринкового середовища, але і світової ринкової кон'юнктури, де імідж України залишається ще невизначеним;

- спостерігається напрям перевищення в'їзного потоку над виїзним в структурі міжнародного туризму, яка позначена зростанням потоку іноземних туристів до нашої країни;
- незважаючи на позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг, слід відмітити мотиваційний і географічний перерозподіл виїзного туризму;
- в структурі туристичних потоків як з України, так і до України за мотивацією домінує приватний туризм;
- в географічній структурі туристичних потоків як з України, так і до України домінуюче значення мають перш за все країни-сусіди. [26].

Отже, аналіз показав, що інвестування в галузь туризму, є привабливим і передбачає сукупність умов, ресурсів і заходів, необхідних для здійснення інвестиційного процесу.

2.2 Основні напрямки розвитку туризму

Існує безліч класифікаційних ознак туризму. Найбільш поширеною є його поділ на:

- внутрішній (регіональний) туризм – пов'язаний із тимчасовим виїздом громадян до місць відпочинку в межах своєї країни, держави, регіону;
- міжнародний туризм – здійснюють із туристичною метою, але він пов'язаний з виїздом за межі країни постійного місця проживання.

За умов воєнного часу окрім поширеної класифікації з'явився, ще додатковий вид туризму «картковий туризм», він полягає в тому, що клієнт кладе гривню на картку і «вивозить» її в іншій валюті, тим самим за рахунок інфляції та девальвації отримує дохід. Ціль карткового туризму полягає в зменшенні тиску гривні на валютний ринок. Національний банк України з 21 травня скасував обмеження на встановлення курсу, за яким банки купують іноземну валюту в готівці. Цей вид туризму він контролюється державою і не сприяє до банкрутства банків, та розповсюдженню шахраїв.

З розвитком туризму з'являється і набирає значного розвитку міжнародний туризм. Деякі автори виділяють такі поняття як «іноземний туризм», «міжнародний туризм», «світовий туризм» [40] :

- іноземний туризм – система подорожей та обміну, що здійснюється на основі міждержавних договорів з врахуванням чинних міжнародних норм. Іноземний туризм реалізується шляхом здійснення міжнародних туристичних зв'язків на основі організації прийому туристів у конкретній країні, поїздок громадян даної країни за кордон;
- міжнародний туризм – важливий напрямок міжнародного співробітництва у конкретній діяльності на основі поваги до національної культури та історії кожного народу його основних інтересів кожної держави; сфера розвитку туристичних відносин між народами різних країн і ознайомлення з досягненнями інших держав у різних галузях;
- світовий туризм – частина світогосподарських зв'язків і відносин у галузі пересування, відпочинку і подорожей; одна з основних галузей світової економічної діяльності, важливий показник світового розвитку [40].

Міжнародний туризм характеризується рядом особливостей (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Класифікація міжнародного туризму

За масштабом охоплення території	За джерелами фінансування	За характером організації	За інтенсивністю туристичних потоків
Внутрішньо-континентальний Міжконтинентальний Кругосвітній	Комерційний Соціальний	Організований Неорганізований Груповий Індивідуальний	Постійний Сезонний Літній Зимовий
За тривалістю подорожі	За дальністю подорожі	За способом розміщення	За віком туристів
Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий	Близький Далекий	Готельного типу Неготельного типу	Дитячий; молодіжний; туризм осіб середнього та похилого віку

Джерело:[28].

У міжнародному туризмі залежно від напрямку туристичного потоку відокремлюють дві форми – в'їзний і виїзний. Одного і того ж туриста можна класифікувати і як в'їзного, і як виїзного залежно від того, відносно якої країни описується його переміщення. Розрізняють країну походження туриста, тобто ту, яку

він залишає, і країну призначення – до якої прибуває. У першому випадку йдеться про виїзний, у другому – про в'їзний туризм. Ці терміни вживаються стосовно закордонної подорожі на початку поїздки. На зворотному шляху турист просто повертається додому [30].

Також міжнародний туризм класифікують за метою здійснення подорожей на: діловий; лікувально-оздоровчий; культурно-пізнавальний; туризм з метою відпочинку та розваг; приватний; фестивальний; спортивний; релігійний; екологічний; пригодницький; екстремальний; космічний туризм [5] додаток А:

- діловий туризм. Діловий туризм є одним з найперспективніших напрямків сучасного туризму. Бізнесмени шукають і знаходять ділових партнерів за кордоном. Найчастіше вони шукають нові можливості для свого бізнесу. Як показав аналіз з практики міжнародного туризму, поняття «діловий туризм» охоплює широкий спектр подорожей;
- лікувально-оздоровчий. Лікувально-оздоровча мета здійснюється в процесі рекреаційного, реабілітаційного та зеленого туризму. Зелений туризм має на меті прилучити жителів міст до відпочинку у екологічно-чистому районі сільської місцевості. Такі поїздки в основному здійснюються сім'ями. Позитивні сторони цих подорожей: чисте повітря, екологічно-чисте харчування, розміреність та неспішність життя тощо. Рекреаційний туризм це відновлення фізичних й психічних сил людини засобами туризму. Це активний відпочинок й оздоровлення, тому його часто називають оздоровчим. Реабілітаційний туризм має головну функцію – лікування певних захворювань засобами туризму. При цьому використовуються необхідні кліматичні умови різних туристичних напрямків, цілющі джерела, дозовані навантаження під час прогулянок тощо. [15];
- хобі-туризм. Цей вид міжнародного туризму дає можливість зайнятися улюбленою справою у колі однодумців під час відпочинку або подорожі. Як правило, такі тури організуються у вигляді групових поїздок. [55];
- пригодницький туризм. Цей вид туризму забезпечує перебування туристів у привабливій для них місцевості і зайняття незвичайною справою. Пригодницькі

тури поділяються на три види: похідні експедиції; сафарі-тури; навколосвітнє плавання. Тематика і географія пригодницьких турів дуже різноманітна. Як правило, це групові тури. Пригодницький туризм належить до елітних видів туризму і коштує досить дорого;

- спортивний туризм. Основними споживачами спортивних турів є різні спортивні товариства, а основними крупними сегментами ринку спортивного туризму – любителі спорту, спортсмени, туристи-похідники. Спортивний туризм має за мету спортивне удосконалення в подоланні природних перешкод. Для реалізації цієї мети здійснюють подорожі, насичені природними перешкодами, що дає змогу класифікувати їх як спортивні походи [14];
- навчальні тури. Цей вид туризму орієнтується на вік клієнтів і мотивацію вибору. В основному, це «мовні» тури, але можуть бути також тури з навчанням спорту, спортивним іграм, менеджменту або тури з підвищення кваліфікації. Всі програми навчальних турів включають у себе по 2-4 години занять в день, у першій половині дня. Інший час – відпочинок, спорт, дозвілля, розваги тощо [55];
- релігійний туризм. Історично це найдавніший вид міжнародного туризму. На сьогоднішній час відзначається прагнення туризму і релігії до більш тісного співробітництва. У туризмі з релігійними цілями можна окреслити такі види поїздок: паломництво, тобто відвідування святих місць з метою поклоніння церковним реліквіям, святиням і з ціллю відправлення релігійних обрядів; пізнавальні поїздки з ціллю знайомства з релігійними пам'ятниками, історією релігії і релігійною культурою; наукові поїздки – поїздки науковців, які займаються питаннями релігії [55];
- розважальні тури. Це найрізноманітніші та найпопулярніші тури в усьому світі. Як правило, вони не довготривалі (2-4 дні) і можуть бути періодичними та регулярними. В Європі дуже популярними є різдвяні тури. Програми таких турів – це, в основному, розваги (відвідування святкових заходів, концертів, виставок, концертів тощо);

- пізнавальні тури. Пізнавальні міжнародні тури є найбільш розповсюдженими і не залежить від вікової та соціальної приналежності туристів. Пізнавальні тури мають велику кількість різновидів: історичні, літературні, знайомство з живописом, балетом, оперою, з місцями діяльності відомих літературних персонажів і творів тощо. Програма будується залежно від тематики туру, але завжди з перевагою тематично-пізнавальних і культурних заходів. Такі тури, як правило, короткотермінові;
- подорожі для людей старшого віку. До 80% подорожей туристи старшого віку здійснюють з метою відпочинку; при цьому значну частку займають короткотермінові тури. Близько 70% цих туристів подорожують влітку. Надають перевагу готелям першого і середнього класу [55].

Значне місце у світі займає молодіжний туризм з його специфічною організацією та обслуговуванням. В останні роки в практиці міжнародного туризму стрімко розвиваються нові види туризму, такі як парадорес, таймшер, темний, зелений та сільський туризм і т.д. Додаток А. Серед пріоритетних напрямів розвитку ринку міжнародних туристичних послуг України слід виділити рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічний.

На основі проведеного аналізу визначено, що кожен з перерахованих напрямів туризму потребує окремої уваги, а також методів та інструментів ефективного розвитку. Підвищенню конкурентоспроможності туристичних послуг України на міжнародному ринку значно сприятиме розробка відповідних моделей розвитку означених елементів галузі туризму з урахуванням специфіки функціонування кожного. Це має стати основним завданням вітчизняної туристичної адміністрації у тісній співпраці з іншими суб'єктами туристичної сфери всіх рівнів господарювання [6].

Першим перспективним напрямом розвитку туристичної галузі нашої країни є рекреаційний туризм. Його ефективний розвиток потребує розробки оптимальної системи поєднання природних переваг, набутих можливостей, а також заходів державної політики, здатних забезпечити Україні конкурентне місце на світовому ринку рекреаційних послуг. Серед них визначального значення набуває розробка

механізмів стимулювання будівництва нових та реконструкції наявних рекреаційних засобів розміщення, переважно шляхом залучення інвестицій, активного просування послуг на зовнішньому ринку. Основна особливість цього виду туристичної діяльності – це його розвиток має не лише економічний ефект, а й значною мірою соціальний[6].

Рекреаційно-оздоровчий комплекс - це система, яка включає в себе кілька функцій, а саме:

- території з цінними оздоровчими властивостями;
- рекреаційно-туристичні центри;
- природні і культурні комплекси;
- регенерація робочої сили, сфера господарчої діяльності;
- транспортне сполучення;
- рекреанти.[6]

В Україні значну частину природного потенціалу складають такі об'єкти(рис.3.2)

:

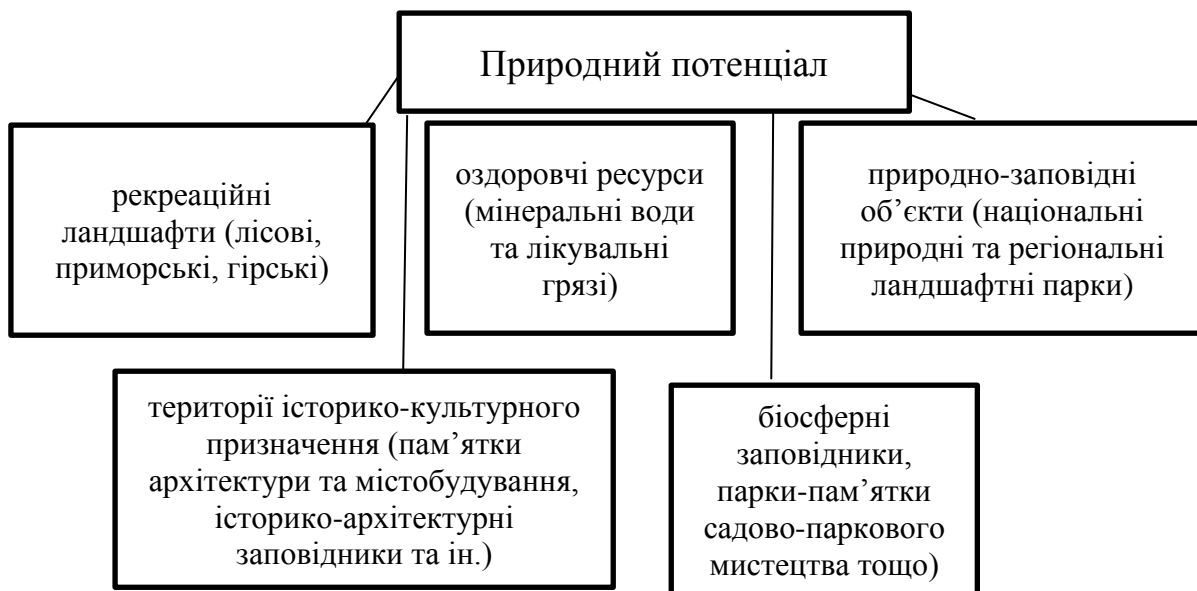

Рис 3.2 Природний потенціал України

Джерело: [3]

Площа освоєних та потенційних рекреаційних територій в Україні (без радіаційної забрудненості) становить 12,8% території країни і розподіляється відповідно до природних особливостей таких рекреаційних регіонів як: Карпатський,

Придністровський, Дніпровський, Донецько-Приазовський, Поліський, Причорноморський, Кримський. При визначенні цих регіонів враховувались такі фактори [1]:

- геополітичне положення (розташування території, наявність трудових ресурсів, транспортних комунікацій, джерел сировини, енергії, історія розвитку території, традиції та ін.);
- наявність рекреаційних ресурсів;
- стан туристичної інфраструктури;
- попит на рекреацію та туризм;
- туристично-рекреаційна політика регіону[1].

Розвиток туристично-оздоровчого комплексу сприяє розвитку суспільного підприємства, покращанню його структури, зростанню продуктивності праці в основних галузях економіки, зокрема [3]:

- розвиток будівельної галузі (будівництво, реконструкція, модернізація аеропортів, доріг, крамниць, готелів, стадіонів, благоустрій населених пунктів тощо);
- розвиток автомобільної промисловості;
- розвиток харчової промисловості;
- розвиток легкої промисловості (текстиль, взуття тощо);
- розвиток ресурсного потенціалу;
- розвиток транспортних комунікацій [3].

Географічне розташування України зумовлює формування ефективної курортно-рекреаційної економіки, на основі оптимізації організаційно-економічного механізму функціонування санаторно-курортних комплексів і гармонізації інтересів всіх його учасників [3].

Серед пріоритетних напрямів розширення в'їзного туризму варто виділити й діловий туризм [64]. Визначено, що діловий туризм є високо прибутковим іншими напрямами. Другим важливим фактором є позитивний вплив ділового туризму на розвиток економічних відносин України з державами світу, оскільки він сприяє укладанню перспективних угод в різних галузях господарювання нашої країни [6].

Діловий туризм - комплексний та багатогранний. Понад 73% його обсягу становлять корпоративні поїздки (так званій corporate travel) - індивідуальні ділові поїздки та з метою участі в заходах, які організують промислові й торговельні корпорації. Сюди ж належить інсентив-туризм (MICE-tourism) - 8%, що покликаний деформалізувати рутину бізнесу, поєднуючи справи та розваги, і слугувати мотивацією-винагородою для кращих працівників. Поїздки, пов'язані з участю у з'їздах, конференціях, семінарах під егідою політичних, економічних, наукових, культурних, релігійних та інших організацій, становлять близько 16% ринку ділового туризму. Близько 11% обсягу ділового туризму займають поїздки з метою відвідування торговельно-промислових виставок, ярмарків та участі в їхній роботі [52].

На основі аналізу визначено, що основних цілей здійснення ділових подорожей відноситься:

- проведення зустрічей і переговорів з партнерами;
- проведення нарад з керівництвом і колегами;
- перевірка роботи представництв і філій;
- встановлення і налагодження ділових контактів з підрозділами;
- відвідини професійних заходів (виставок, конференцій і т. ін.);
- навчання співробітників;
- Ділові подорожі, конференції зі представниками іноземних філій , щоб здобути сертифікати, ліцензії, дозволів і т. ін.

Діловий туризм можна віднести як до одного з прибуткових видів туризму, адже людина, що поїхала в ділову поїздку, може витратити не лише свої особисті фінанси, але і гроші компанії, яка його відрядила в ділову поїздку. Завдяки цьому бізнесурист має можливість витратити більше грошей, ніж звичайний турист [52]

Наступний серед пріоритетних видів туристичної діяльності нами виділено таку форму, як активний туризм. Основні передумови його розвитку слід вбачати у ландшафтно-географічному розташуванні України. Воно дає можливість, поряд з традиційними видами активного відпочинку: гірськолижний, гірський та пішохідний туризм, – розвивати його специфічні складові, наприклад, рафтинг, яхтинг, сафарі,

дайвінг, темний туризм, який також можна класифікувати, як ативний через адреналін який відчуває турист.

Активний туризм – це вид туризму, який полягає в тому що турист робить певні фізичні навантаження з використанням активних засобів пересування найчастіше на територіях з унікальним ландшафтом.

Оптимальний механізм функціонування цього напрямку може бути забезпечений за рахунок таких заходів:

- Розробки і законодавчого закріплення правових аспектів розвитку кожної окремої складової активного туризму.
- Створення сприятливих умов для підприємницької діяльності в сфері активного відпочинку.
- Проведення широкої рекламної компанії з метою ознайомлення потенційних туристів різних країн з унікальними можливостями активного, подекуди екстремального, відпочинку [25].

Запропонована модель ґрунтується на виділенні конкретних підвидів активного відпочинку в Україні та виборі перспективних регіонів для розвитку кожного з них на території нашої держави. Серед видів активного туризму виділено:

- рафтинг;
- яхтинг;
- поїздки на квадрациклах;
- мисливські тури;
- тури-сафарі;
- гірськолижний відпочинок;
- польоти на повітряних кулях;
- дайвінг [6].

Для активного туризму ідеально підходять безліч регіонів України завдяки різноманітному ландшафту – чергування низин та гір, боліт та рівнин, степу, лісів та гір тощо.

Вагома роль у розвитку туристичної галузі належить такій перспективній формі діяльності, як сільський зелений туризм [40]. Це зумовлено його позитивним впливом

як на економічний, так і на соціальний розвиток регіонів нашої країни. З одного боку, сільський туризм здатен приносити значні доходи до місцевих та державного бюджетів, а також безпосередньо населенню, яке здійснює приватну підприємницьку діяльність у цій сфері, за рахунок використання наявного житлового фонду, реалізації продукції особистого селянського господарства, надання інших послуг у цій галузі. З іншого – розвиток сільського зеленого туризму дає можливість вирішувати важливі соціальні завдання. У зв'язку з цим доцільно запропонувати таку модель розвитку сільського зеленого туризму в Україні, яка включає до себе: розвиток сільського зеленого туризму в Україні, який поєднує в собі комплекс заходів, необхідних для нормального розвитку цієї сфери туристичної діяльності, та корисний економічний та соціальний ефект від їх запровадження.

Нами визначено, що серед напрямів підвищення конкурентоспроможності активного виду туризму необхідно [6]:

- розробити правові засади його функціонування;
- надати підтримку з боку державних органів влади, які контролюють питання туристичної діяльності;
- створити умови для можливості розширити один з підвидів активного туризму
- створення та підтримка єдиної інформаційної системи, яка забезпечить обмін інформацією та бронювання місць для відпочинку в селі;
- проводити спеціальні програми, курси, тренінги з підготовки власників домогосподарств, які надають туристичні послуги з приводу організаційних питань(правові питання, економічні та ін.)
- розробити маркетингова стратегію та створити якісну рекламну акцію.

Україна «чіпляє» іноземних туристів більш унікальним видом туризмом - «сільський зелений туризм», розвиток якого стабільно прогресує по всій Україні. Дослідники туризму доводять, що прискорений розвиток сільського туризму може зіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність і вирішення важливих соціально — економічних проблем у сільській місцевості. Україні стратегічно важливо швидко подолати відставання в цій сфері шляхом ефективного використання наявного багатого туристичного

потенціалу [44].

Згідно з визначенням Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму, сільський зелений туризм, як вид туризму – це відпочинок у сільській, курортній чи природоохоронній місцевостях, який вимагає належно облаштованих приватних садиб і відповідної інфраструктури [43].

В законодавстві України визначено екологічний (зелений) і сільський види туризму, хоча в науковій літературі вони об'єднуються в один вид — сільський туризм. Цей вид туризму слід розглядати як особливу форму відпочинку в сільській місцевості з використання трудових ресурсів селянського, фермерського або підсобного господарства, культурно-історичної спадщини та природно-рекреаційних особливостей місцевості [43].

Аналіз показав, різноманітність туристичних занять, а саме:

- розважальних (полювання, рибальство, збиральництво),
- пізнавальних (ознайомлення з природними, культурно-історичними й етнографічними цінностями),
- оздоровчих (заняття фізичною працею, купання у водоймах),
- проведення більшості часу на природі [43].

Це все робить зелений туризм одним з найкращих видів рекреаційної діяльності, який забезпечує йому постійно зростаючу популярність.

Велике значення для розвитку сільського зеленого туризму має особлива група факторів, які обумовлені особливостями діяльності об'єктів сільського зеленого туризму:

- сезонність;
- конкуренція;
- рівень розвитку реклами;
- розвиток інфраструктури;
- рекреаційно-туристичні ресурси;
- культурно-історичні та етнографічні особливості [60] .

Окрім цього сільський зелений туризм має позитивний вплив на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює

сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток; розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері але й у сфері обслуговування. При певному нагромадженні числа відпочивальників з'являється потреба в задоволенні їх різноманітних запитів, а це, у свою чергу, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших. Важливим результатом розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства, причому реалізації її на місці, і не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки й приготування [44].

За результатами проведеного аналізу на прикладі сільського туризму в Карпатах визначено, що на ринку турпослуг у сфері сільського зеленого туризму Карпатського регіону пропонується багато видів сезонного відпочинку (табл. 3.2) [65].

Таблиця 3.2

Види сезонного відпочинку у галузі сільського зеленого туризму Карпатського регіону

Види відпочинку	Сезон			
	Зима	Весна	Літо	Осінь
• Екскурсійні	+	+	+	+
• тури, піші тури	-	+	+	+

Продовження таблиці 3.2

Гірський туризм:				
• велотуристичні подорожі;	-	+	+	-
• -подорожі гірським велосипедом;	+	-	-	-
• лижні походи;	-	+	+	-

• гірські сходження				
• Спортивне орієнтування, • зимове орієнтування	- +	+ -	+ -	- -
Парапланеризм			+	+
• Полювання • Риболовля • Збір лікарських трав • Збір грибів	+ - - -	- - - -	- + + +	+ + - +
• Кемпінг • Пікнік • Спостереження за птахами • Спостереження за тваринами • Прогулянки верхом на конях	- - - + +	+ + - + +	+ + + + +	- - + + +
Відпочинок на воді	-	-	+	-

Джерело : узагальнено Габа М. І на основі [65].

Для поліпшення діяльності об'єктів сільського зеленого туризму (садиб) у Карпатському регіоні та усіх регіонах України варто розглянути такі напрями:

- розширення асортименту послуг, які пропонуються на ринок;
- оптимізація цінової політики;
- підвищення конкурентоспроможності на туристичному ринку;
- підвищення ефективності рекламної діяльності;
- координація діяльності учасників туристичного ринку [60].

Окрім запропонованих напрямів для покращення власникам садиб в першу чергу необхідно забезпечити туристичні послуги високої якості та адекватної їй ціни.

Результатом розвитку сільського зеленого туризму буде кращий благоустрій сільських садиб, вулиць, сіл; вищий рівень стимулів розвитку соціальної інфраструктури, підвищення культурно–освітнього рівня сільського населення [46].

Головна мета зеленого туризму – це змінити погляд на туризм в Україні, та не забути про природну, історико-культурну специфіку регіонів, а також більш істотно збільшити пропозиції щодо інвестицій в туристичну сферу України.

2.3 Міжнародний досвід, як напрям розвитку туризму

Для розвитку туризму необхідне вивчення міжнародного досвіду розвитку цієї галузі в інших країнах, таких як Польща, Франція, Італія, Великобританія, Угорщина та ін.

Важливо зазначити, що у багатьох країнах світу туристична галузь взаємодіє з центральними органами влади, а також з органами підтримки інфраструктури та з міжнародною політикою. [72] Специфіка соціально-економічних та політичних умов розвитку країн світу пояснюють різноманітні підходи до державного регулювання розвитку туристичної діяльності, зокрема: політична та економічна стабільність країн, роль туризму у формуванні державного бюджету країни, рівень туристичної привабливості для туристів (наявність та стан історико-культурних пам'яток, унікальних природних ресурсів та ін.). Таким чином деякі дослідники виділяють чотири моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності [16]:

- Перша модель представляє собою відсутність централізованого органу – центральної туристичної адміністрації, а усі питання вирішуються на принципах ринкової «самоорганізації». Дана модель використовується у тому випадку, коли суб'єкти туристичної діяльності здатні вирішувати проблеми самостійно, або коли туристична індустрія для національної економіки великої ролі не відіграє. Представником цієї моделі є США [16].
- Друга модель передбачає наявність міністерства, як сильного та авторитетного центрального органу, який здійснює контроль над усіма туристичними

підприємствами країни. Інструментарієм державного управління є: фінансові вкладення, рекламна та маркетингова діяльність, залучення інвестицій в туристичну індустрію, адже країни, де застосовується дана модель управління туристичною діяльністю є небагатими. Представниками даної моделі є країни з перехідною економікою та країни, що розвиваються, в яких туризм є одним із основним джерел надходжень у бюджет. Це Єгипет, Мексика, Туреччина, характеризуються багатим історичним та природнім потенціалом, що має бути підтримано на державному рівні[16].

- Третя модель державного регулювання туристичної діяльності називається «європейською», адже представниками є розвинені європейські держави, а саме: Франція, Іспанія, Велика Британія, Італія, на частину яких, згідно із даними ВТО, припадає близько 1/3 світових туристичних прибутків [71]. Питання розвитку туристичної діяльності вирішуються в міністерстві на рівні відповідного галузевого підрозділу, який відповідає за розвиток туризму в країні. У даній моделі центральне місце займає співробітництво та взаємодія адміністративних органів влади із приватним сектором, що в результаті спричиняє появу змішаних за формою власності інститутів у туристичній сфері - державно-приватного партнерства [62; 71], що найбільш вдало реалізовано в Італії, Фінляндії, Великій Британії.
- Четверту модель державного регулювання розвитку туристичної діяльності (змішану), що передбачає створення комбінованого міністерства, яке охоплює разом із туристичною діяльністю ще й інші суміжні галузі. Характерними ознаками четвертої моделі державного регулювання є визначення туристичної галузі пріоритетною для країни, чіткий розподіл повноважень між центральною та регіональними туристичними адміністраціями. Представником такої моделі може бути організація туристичної діяльності в Індії та Малайзії[16].

Саме третя модель участі держави у розвитку галузі туризму є прийнятною для України. Міністерство культури та інформаційної політики України спрямовує та координує діяльність Державного агентства розвитку туризму в Україні, основними завданнями якого є: реалізація державної політики у галузі туризму та курортів, окрім

здійснення державного нагляду (контролю); внесення на розгляд пропозицій щодо формування державної політики у галузі туризму та курортів, окрім здійснення державного нагляду[18].

Характерними рисами європейського типу розвитку туризму є: погодження інтересів держави, місцевої влади та приватного бізнесу; взаємовигідні форми співробітництва між органами управління макроекономічного та мезоекономічного рівнів; у країнах діють багато інших організацій, що займаються питаннями розвитку туризму. Така схема роботи виявилася досить продуктивною для залучення фінансових засобів приватного сектора до вирішення актуальних завдань розвитку національної економіки [2].

У країнах, що знаходяться на третій моделі державного регулювання, профільні асоціації у сфері туризму, як правило, об'єднують на добровільній основі різних учасників туристичної діяльності з метою захисту їх спільних прав і інтересів. Ці організації мають неурядовий статус, однак у туристично розвинутих країнах світу вони виконують частину функцій центрального органу виконавчої влади у галузі туризму. Це є вигідним як для представників туристичного бізнесу, які отримують можливість впливати на формування туристичної політики держави, так і для самої держави, яка не фінансує діяльність професіональних об'єднань[65].

Найбільш використовується європейська модель розвитку туризму, в таких країнах як Франції, Іспанії, Великобританії, Італії та Угорщини.

У Франції питання регулювання туризму стосуються компетенції Міністерства транспорту та суспільних робіт, у структурі якого функціонують Державний секретаріат з питань туризму та Управління туризмом. Ці органи відповідають за управління галуззю, її регулювання, інвестування й міжнародні відносини у сфері туризму. Крім того, існує ще цілий ряд органів, що беруть участь в управлінні туризмом «із правом дорадчого голосу»: Рада з туризму при Міністерстві транспорту та суспільних робіт, Французьке агентство туристичного інжинірингу, Національна наглядацька рада з туризму (маркетингові дослідження й статистика в туризмі), Національне агентство з питань відпускних подорожей (соціальний туризм),

Національний комітет з процвітання Франції (питання екології й озеленення міст) [51].

На регіональному рівні діють представники центральної виконавчої влади, що вирішують питання розвитку туристичної галузі; вони підпорядковані безпосередньо префектам. Діяльність цих представників спрямована на координацію регіональних ініціатив, оскільки повноваження місцевої влади в галузі туризму досить вагомі [51].

В Іспанії питання туризму координує Державний секретаріат з питань торгівлі, туризму та малого бізнесу, підлеглий міністерству економіки. Крім Держсекретаріату, міністерству підпорядковуються: Центральна дирекція з туризму (адміністративні питання, розробка загальних напрямів державної політики у сфері туризму); готельна мережа «Paradores» (83 готелі, розміщені в будинках, що становлять історичну цінність); два виставково-конгресних центри (в Мадриді й Малазі) та Іспанський інститут туризму - «Turespasa» [51].

Повноваження самого міністерства економіки невеликі. Такі важливі функції, як ліцензування, сертифікація послуг, розробка стратегії розвитку туристичної галузі є прерогативою місцевої влади. З метою координації їх діяльності в країні створена Рада з розвитку туризму, до складу якої входять представники державних органів влади всіх рівнів та представники приватного бізнесу [51].

У Великобританії галузь туризму очолює міністерство культури, засобів масової інформації та спорту, якому підпорядковується орган, що безпосередньо координує діяльність у галузі туризму - «VisitBritain». Він займається залученням іноземних туристів у Великобританію, розвитком внутрішнього туризму, а також консультує уряд та інші державні установи з питань туризму. «VisitBritain» поряд із традиційною діяльністю на іноземних ринках (поширення інформації туристичного змісту, реклама, участь у виставках) надає платні консалтингові послуги, організовує виставки та семінари, реалізує різні проекти за участю іноземного капіталу, видає та розповсюджує путівники, відеофільми та іншу рекламно-інформаційну продукцію. Правління «VisitBritain» призначається Міністерством культури, засобами масової інформації та спорту і складається з голови та 5 членів, а також голів «Wales Tourist Board», «VisitScotland» та «England Marketing Advisory Board» - регіональних

структур, схожих за своїми функціями з «VisitBritain». На фінансування діяльності організації в 2004-2005 рр. державою асигновано 35,5 млн. фунтів, неурядове фінансування становить приблизно 17 млн. фунтів[51].

В Італії Департамент з туризму входить до складу Міністерства виробничої діяльності. Основні його функції полягають у координації діяльності регіональних тур адміністрацій, розробці нормативно-правових документів загальнонаціонального характеру, дослідженні та обробці статистичних даних, а також міжнародній діяльності (міжурядові угоди, взаємовідносини з міжнародними організаціями та ЄС) [51].

Відбулися зміни в керівництві рекреаційною галуззю в Угорщині на рівні держави: угорський національний туристичний офіс став угорською туристичною службою; потім у 1996 р. перетворився на секретаріат з туризму при міністерстві промисловості та торгівлі. З липня 2003 р. керівництво цією галуззю перейшло до державного секретаріату з туризму при міністерстві економіки та транспорту; міністр економіки заснував дорадчу організацію, яка називалася національною радою з туризму та з 1996 р. важливі питання галузі обговорювалися на відкритих засіданнях Ради з туризму в парламенті. Виконавчі комітети з туризму були замінені регіональними туристичними радами, регіональними маркетинговими директоріями та проектними бюро, а кількість рекреаційно-довідкових офісів збільшилась до ста. Значно збільшилась кількість закордонних туристичних представництв Угорщини [66]. До складу Угорського національного туристичного офісу входять два професійних директори: директорат з маркетингу та директорат з інформації та логістики. Директорат з маркетингу відповідає за створення маркетингової стратегії, створення річного маркетингового плану та виконання маркетингових завдань [51].

Отже, завдяки міжнародному досвіду виділено чотири моделі державного регулювання розвитку туристичної галузі.

Першій модель - принцип саморегулювання,

Друга модель - централізованого органу управління в державі, де туризм є основним джерелом надходження в бюджети країн;

Третя модель(європейська модель) - на взаємодії державного і приватного партнерства

Четверта модель - поєднання елементів другої та третьої моделей тобто наявність централізованого органу управління галуззю, визнання туристичної діяльності як пріоритетної галузі для країни.

Ці моделі дуже допоможуть нам в майбутньому, адже зараз галузь туризму не є актуальною, бо зараз на території України триває війна і люди змушені мігрувати за кордони нашої держави . Війна спричинила безліч жертв серед мирного населення та руйнування цивільної інфраструктури. Через це люди змушені були залишати свої домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги За перші п'ять тижнів понад чотири мільйони біженців з України перетнули кордони з сусідніми країнами, і багато інших були змушені переїхати всередину країни.

З початку російського вторгнення з 24 лютого (станом по 2 травня 2022 року) майже 5,6 мільйона українців залишили Україну. Про це свідчать дані Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН).

Таблиця 4.2

Кількість біженців з України в сусідніх країнах з 24.02 (станом по 5.05)

Назва місця розташування	Джерело	Дата	Населення
Польща	Уряд	5 травня 2022	3,143,550
Румунія	Уряд	5 травня 2022	856,941
Росія	Уряд	5 травня 2022	727,712
Угорщина	Уряд	5 травня 2022	551,010
Республіка Молдова	Уряд	5 травня 2022	452,038
Словакія	Уряд	5 травня 2022	391,592
Білорусь	Уряд	5 травня 2022	26,149

Джерело [67].

Більшість біженців, за даними урядів країн, вирушили до Польщі (більше 3,07 млн) та Румунії (понад 836,1 тисяч). Угорщина ухвалила 534,8 тис. осіб, Молдова – понад 448,1 тис. осіб, Словаччина – 382 тис. осіб.(табл.2.3) [50]

Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньопереміщених осіб є інформація щодо 3,4 мільйона людей. З них понад 2 мільйони людей зареєструвалися як внутрішньо переміщені особи після впровадження воєнного стану. І з них 1,9 мільйона вимушено перемістилися вперше [50]. На рис 2.3 вказано динаміку виїзду за кордон по датам, відповідно на рис 2.4 показано динаміку помісяцям , на якій чітко прослідковується що за березень виїхало найбільша кількість біженців , а з квітня місяця біженці повертаються в свої домівки в Україні.

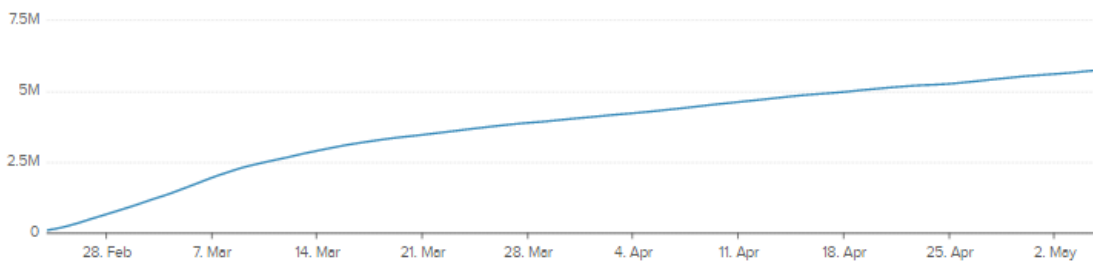

Рис 4.2 Динаміка міграційних процесів по дням станом до 2.05

Джерело: [67]

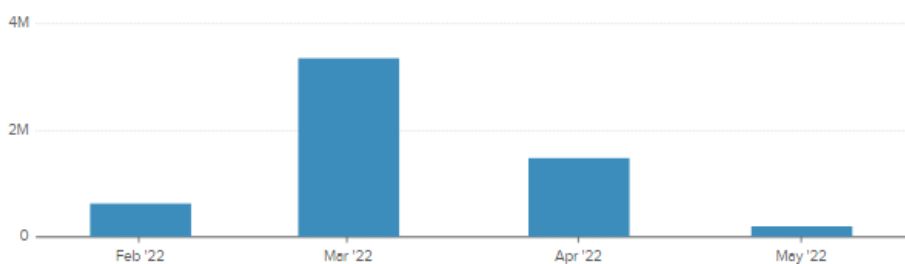

Рис 5.2 Динаміка міграційних процесів по місяцям станом до 2.05

Джерело: [67]

В сучасних умовах українці вимушено мігрують , проте вони дізнаються про країну в яку мігрували, відвідують туристичні місця, також допомагають волонтерам з України і знаходять потрібні речі за кордоном для нашої армії, або громадян які

залишилися в Україні. Таким чином можна виділити ще додатковий вид туризму – міграційний, або туризм в умовах міграції.

Міграційний туризм може допомогти швидше розвивати український туризм, та робити його ще більш інвестиційно привабливим після перемоги, адже до України будуть повертатися вимушені мігранти, і вони привезуть туристичний досвід європейських країн. Українці зможуть допомогти державі знайти в звичайних речах джерело для розвитку нашого, українського, туризму для іноземців.

Отже, міжнародний досвід туристичної галузі надзвичайно важливий, адже кожна країна також переживала кризові ситуації і всі моделі, всі кроки до розвитку туризму вони є корисними для України, бо нам потрібно відновлювати нашу економіку.

Висновки до розділу 2

На основі аналізу «Напрями розвитку туризму, як привабливої галузі економіки» нами було зроблені наступні висновки:

Визначено, що інвестиції у галузь туризму є привабливими у будь-якій країні, адже завдяки методам ефективності інвестиційної діяльності туристичної галузі, інвестиції мають стимулюючий вплив на інші галузі економіки.

Туризм, згідно з закону «Про туризм», це тимчасовий виїзд з місця проживання в межах країни або за її межі, з метою отримання нових знань та вражень, для оздоровчої мети, ділової або спортивної мети.

Проаналізувавши міжнародний досвід та наявний туристичний потенціал України, одним із основних напрямів розвитку туристичної діяльності протягом останніх років є орієнтація туристичної галузі країни на розвиток рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічний видів туризму. Через воєнний стан визначено, ще один особливий вид туризму – «картковий туризм», особливістю якого є зафіксований курс валют та спекулятивний курс продажу.

Визначено, що в Україні також застосовують основні положення та механізми саме третьої моделі державного регулювання туризму. Саме така модель притаманна країнам під час кризового стану галузі туризму чи перехідного періоду в економіці,

коли ситуація потребує застосування певних адміністративних механізмів регулювання. Надалі, за умов покращення ситуації у економіці України, вона має бути змінена на змішану модель.

ВИСНОВКИ

Інвестиції – це вкладення капіталу, з метою отримання прибутку або соціального ефекту, в законі України «Про інвестиційну діяльність» визначено, що інвестиційна діяльність це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави по реалізації інвестицій, а інвестори - як суб'єкти інвестиційної діяльності, що приймають рішення про вкладення капіталу.

Ефективність інвестицій значною мірою залежить від факторів, серед яких основними є: ступінь опрацьованості інвестиційного проекту, включаючи якість аналізу стану туристичної фірми на доінвестиційній стадії проекту, обґрунтованість мети проекту, оцінку прогнозних потреб в інвестиціях, раціональний вибір джерел фінансування, індикатор ризику та невизначеність майбутнього ситуації на ринку економічних послуг, динаміку розвитку інфляції, оцінка умов залучення позикових коштів, вибір часу здійснення проекту, масштаби послуг, що надаються, розвитку регіональної інфраструктури.

Визначено, що інвестиційна привабливість може бути основою для пріоритетності прийняття рішення інвестором для вкладення капіталу. Ступінь інвестиційної привабливості є визначальною умовою активної інвестиційної діяльності, а отже, й ефективного соціально-економічного розвитку економіки держави загалом.

Туризм, згідно з закону «Про туризм», це тимчасовий виїзд з місця проживання в межах країни або за її межі, з метою отримання нових знань та вражень, для оздоровчої мети, ділової або спортивної мети. Аналіз показав, що туризм є привабливою галуззю для вкладення інвестицій.

На основі аналізу визначено, що Україна є туристично привабливою для іноземних туристів за рахунок рекреаційних комплексів, історичних пам'яток та визначних місць для кожної країни. Розвиток галузі туризму надає подвійний вплив на економіку регіонів та держави загалом. Визначено, що країні розвинені більш альтернативні напрями туризму, наприклад унікальний зелений туризм, який набирає популярності. Також нових обертів набирає картковий туризм. Визначено, що цей вид туризму є прибутковим завдяки заощадженням, та виводу гривні в іншій валюті

на міжнародному валютному ринку.

Міжнародний досвід та наявний туристичний потенціал України, є основними напрямками розвитку туристичної діяльності. В майбутньому Україні слід звернути увагу на розвиток таких видів туризму: рекреаційний, діловий, активний, сільський зелений та екологічний видів туризму.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України // Економіка і Екологія. 2015. №24
2. Бартошук О.В. «Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід)»/ [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/bartoshuk.htm
3. Богатюк І.Г. «Рекреаційні зони в Україні: стан та перспективи розвитку» Вісник Академії праці і соціальних відносин професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. №4. С.48-51.
4. Богдан Н.М, Рябев А.А, Сегеда І.В, «Інструменти формування стратегії розвитку туризму в Україні: реалізація регіонального туристичного потенціалу» // Інтелект ХХІ № 5 ‘2019. УДК 338:48. С. 24
5. Божидарнік Т. В. Міжнародний туризм. / Божидарнік Т. В., Божидарнік Н. В., Савош Л. В. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2017 – 352 с.
6. Бортников Є.Г. «Пріоритетні напрями розвитку туристичної галузі в Україні» // Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. 2014 - №13. - С.157-163.
7. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні / Ефективна економіка.- № 4. – 2018 р.
8. Гуткевич С.О. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки: монографія Київ: Європейський університет. 251 с.
9. Гуткевич, С. О. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу / С. О. Гуткевич, О. В. Пулій // Інтелект ХХІ. - 2019. - № 2. - С. 89-93
10. Гуткевич С.О Габа М.І «Сільський зелений туризм: управління та розвиток. «Карпатський регіон» Монографія.- Львів,2013,- 181с.
11. Гуткевич С.О, Саблук П.Т., Шевчук В.Я Ефективність : галузевий підхід. Монографія / С.О Гуткевич, П.Т. Саблук, В.Я Шевчук та інші; за заг. ред. проф. Гуткевич С.О Харків, «Діса Плюс».2020. 224с
12. Гуткевич С.О. Інвестування : теорія і практика: Навч. Посібник/С.О. Гуткевич вил-2.доп – Полтава: ТОВ « АСМІ»,2011.

13. Гуткевич С.О. Інвестування . Показники оцінки ефективності інвестицій/ Гуткевич С.О. с. 29
14. Гуткевич С.О. Інвестування: конспект для студ. спец. 292 /Гуткевич С.О. – К.: НУХТ, 2021
15. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм: навчальний посібник / Ю. А. Грабовський, О. В. Скалій, Т. В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга –, 2015. – 304 с
16. Давидова О.Г «Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1480>
17. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]:- Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162 / Кабінет Міністрів України. Урядовий кур'єр. 2020. № 16
19. Ефективність інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]:- Режим доступу https://pidru4niki.com/1228121652463/menedzhment/efektivnist_investitsiynoyi_diyalnosti
20. Єгорова М. Г.. Аналіз фінансового стану та інвестиційної привабливості підприємства / Власова В. М., Єгорова М. Г. - М.
21. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
22. Закон України про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
23. Закон України «Про режим іноземного інвестування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
24. Інвестиції, змінилися переваги під час пандемії [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://inventure.com.ua/analytics/formula/investicii-v-turizm-kak-romenyalis-predpochteniya-za-vremya-pandemii>
25. Каташинська О. «Новини турбізнесу» - 2015. - № 15 (17). - С.25.

26. Колесник О.О. Оцінка інвестиційного забезпечення розвитку туризму в Україні. [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kolesnyk6.htm
27. Колесник О.О. Економічна оцінка туристичної привабливості України. Економіка. Управління. Інновації. № 1 (3). [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kolesnyk3.htm
28. Ключник А.В «Теоретичний аналіз поглядів на визначення міжнародного туризму» Глобальні та національні проблеми економіки УДК 338.24.01
29. Мальська М.П Туристичний бізнес: теорія практика: Навч.п посіб./М.П Мальська, В.В.Худо; - К: Центр учбової літератури.
30. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк – К., 2015. – 661 с.
31. Малюта К. Г « Фактори інвестиційної привабливості туристичної сфери України» Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №13 (2019), с.168-173
32. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління / І.А. Маркіна // Фінанси України. – № 6. – С. 24–32
33. Мархонос С. М. Туристична сфера як фактор підвищення інвестиційної привабливості регіону. Економіка. Управління. Інновації. 2015. № 1 (7). [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL: http://tourlib.net/statti_ukr/marhonos.htm
34. Мацибора Т.В. Прямі іноземні інвестиції, як індикатор інвестиційної привабливості. Економіка АПК 2015.№ 10.с 27-32
35. Методичні рекомендації щодо оцінки ефективності інвестиційних проектів та їх відбору для фінансування. – М: Київ К.: Економіка. - 80 с.
36. Методичний посібник до написання бакалаврської роботи для студентів напряму підготовки 292 «Міжнародна економіка»/ д.е.н., проф. С.О Гуткевич, д.пол.н., проф І.Г.Оніщенко – К.:НУХТ, 2021 - 44с.

- 37.Миронов Ю. Б. Проблеми та перспективи розвитку світового туризму за умов глобальної нестабільності. Сучасні тенденції розвитку світової економіки. 2017. С. 35-36.
- 38.Миронов Ю. Б. Сутність та чинники сталого розвитку туризму в регіоні. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.11. С. 117-122.
- 39.Мочерний С.В. Економічна енциклопедія/С.В . Мочерний – У трьох томах. Т.1 – К.: Видавний центр «Академія»,2000.
- 40.Національна бібліотека Імені В.І Вернадського[Електронний ресурс]:- Режим доступу <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 41.Орленко О. Сільський туризм: рекомендації по розвитку / О. Орленко // Новини турбізнесу. – №1(2). – С.21–22.
- 42.Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. [Електронний ресурс]:- Режим доступу URL: www.unwto.org
- 43.Офіційний сайт «Родинне гніздо. Клуб сімейного відпочинку».[Електронний ресурс]:- Режим доступу: http://www.zeleniyturizm.com.ua/zelenyj_turizmVselskij_turizm
- 44.Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
- 45.Романова Т. В. Ефективна економіка № 11, 2014, «Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства»
- 46.Рутинський М. Й. «Сільський туризм» / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько.К
- 47.Сидор Г. В., Давидовська Г. І. Інвестиційна привабливість регіонів. Сталий розвиток економіки. 2015. №2. С. 185-186
- 48.Ситник О. В. «Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства та її характеристики»
- 49.Січка І.І. Фактори впливу на інвестиційну привабливість туристичної та туристично-рекреаційної галузі України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10. Ч. 2. С. 96–100

50. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/03/novyna/suspilstvo/kilkist-bizhencziv-ukrayiny-dosyahla-56-miljona-oon>
51. Соловійова О. Організаційний механізм державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг (Європейський досвід) [Електронний ресурс] / П.Р. Пуцентейло – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_1/10sovrrp.pdf.
52. Титова Н.В. «Діловий туризм в Україні: основні проблеми розвитку та шляхи їхнього вирішення» Економіка і менеджмент культури. 2016. №1. С.67-74.
53. Усатенко О.А., Гаврилішина Б.Д., Мочерного С.В. та ін. Економічна енциклопедія // Економічна енциклопедія / за ред. Усатенко О.А., Гаврилішина Б.Д., Мочерного С.В. та ін.]. – (Т.2.). – С. 630– 631.
54. Холлоуей Дж. К. Туристичний маркетинг/Пер. з англ. Київ: Знання. 575 с.
55. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. посібник / За ред. проф. І. М. Школи. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ. – 662 с.
56. Школа І. М., Ореховська Т. М. Розвиток туристичного бізнесу регіону: монографія. Чернівці: Книга-XXI, . 292 с.
57. Electronic resource about tourism [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://buklib.net/books/26040/>
58. Get'man, O.O. and Shapoval, V.M., *Ekonomika pidpriemstva [Business Economics]*, Tsentr uchbovoi literaturi, Kyiv, Ukraine.
59. Gutkevych Svitlana, Pulii Oksana «Investment attractiveness: essence, indicators and influence factors» Інтелект XXI № 2 ‘2019 УДК 330.322
60. Haba M. «Rural green tourism – the perspective form of tourism for reforming ukrainian economy»/ Haba M.
61. Herasymenka V., Halasiuk S., Nezdoiminov S. *Rynky turystychnykh posluh: stan i tendentsii rozvytku. [Markets of tourist services: the state and trends of development]*. Odessa: Astroprint, pp. 304.

62. Hostiuk V.I. (2015). Suchasni modeli derzhavnoho rehuliuвання turystychnoi diialnosti: mizhnarodna praktyka [Modern models of state regulation of tourism activities: the international practice]. Legal Bulletin, no. 2, pp. 105 – 108
63. «Investment in means of production» Investments at the macro and micro levels [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://pidru4niki.com/12631113/investuvannya/investitsiyi_zasobi_virobnitstva
64. Ivanitskaya N. Opportunities for business tourism / N. Ivanitskaya // News of tourist business. - 2005. - No. 3 (29). – P.29.
65. Malska M. P. Mizhnarodnyi turyzm i sfera posluh [International tourism and services] / M. P. Malska, N. V. Antonyuk, N. M. Hanych. – Kyiv, Ukraine, 2015. – (Znannya).
66. Muzychenko-Kozlovskaya "Economic assessment of the tourist attractiveness of the territory"
67. Operational data portal Ukraine refugee situation [Електронний ресурс]:- Режим доступу <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>
68. The Law of Ukraine "On investment activity in Ukraine", Supreme Council №47.
69. Tourism in Hungary. Access mode: [Електронний ресурс].– Режим доступу: www.hungary.com.
70. Stoika V. “International experience of the state regulation of tourism: lessons for ukraine” DOI 10.36074 2020
71. Volchetskyi R. V. (2016). Svitovyi dosvid rozvytku sfery turyzmu ta perspektyvy yoho vprovadzhennia v Ukraini. [World development experience in touristic sphere and its realizing perspectives in Ukraine]. Odesa National University Herald. Volume 21. Issue 3. Pp. 25 – 28.
72. Yurchenko N "Experience of the leading countries of the world on the formation of state policy and promotion of the development of the tourism of ukraine m" Issue 16, part 2, 2017

